
Den farlige vinterdåpen

TIDLIGERE I TIDSSKRIFTET

JULIE DIDRIKSEN

Tidsskriftet

I 1895 var det en reell risiko knyttet til å ta med spedbarnet til kirken for dåp på vinterstid dersom man bodde utenfor byene. Kalde kirker og lang reisevei i lave temperaturer kunne føre til alvorlige sykdommer hos barna. Under følger et debattinnlegg av en lege som jevnlig hadde sånne pasienter (Tidsskr Nor Lægeforen 1895; 15: 131–3).

Barnedaab om vinteren.

Af G. Dietrichson, Hønefoss

Under det friske indtryk af en oplevelse (desværre ikke min første) vil jeg faa lov til at henlede opmerksomheden paa en skik eller efter min mening en uskik, for hvis opretholdelse en væsentlig del af ansvaret visselig hviler paa lægerne. Jeg har nemlig netop tilset et 4–5 uger gammelt barn med en betydelig bronkit, erhvervet ved barnedaaben i kirken.

For to aar siden mistede jeg en patient lidende af samme sygdom med paafølgende katarrhalsk lungebetændelse, fremkaldt af samme aarsag.

«Jeg har nemlig netop tilset et 4–5 uger gammelt barn med en betydelig bronkit, erhvervet ved barnedaaben i kirken»

Spedbarn i dåpskjole i 1902. Foto: Johannes Øwre / Finnmark Fylkesbibliotek

Jeg tviler ikke paa, at mange læger landet rundt, belært af lignende sørgelige erfaringer, vil samstemme med mig i, at det – fra lægens standpunkt betragtet – er forkasteligt at reise til kirken med smaabørn om vinteren. Selvfølgelig stiller forholdet sig ganske annerledes i byerne, hvor man kun har ganske kort stykke vei at bære de smaa eller endog kan kjøre i indelukket slæde, hvor man kommer fra varmt hus og ind i en godt opvarmet kirke, uden at barnet den hele tid behøver at udsættes for afkøling. Men paa landet, hvor man ofte har lange strækninger at reise og derefter komme ind i uopvarmede eller ialfald meget ofte utilstrækkelig opvarmede gudshuse, er den fare, man her løber, saa stor og saa erfaringsmæssig fastslaat, at der er al grund til at tage forholdet under overveielse og drøftelse. Det er visselig ogsaa gaat mange som mig, at naar man i det enkelte konkrete tilfælde – særlig da «huspraksis», hvor lægen i alle vigtigere spørsmaal tages tilraads – spørges, om det kan være tilraadeligt at tage Lillegut eller Tulla til kirken nu om vinteren, saa raader man efter sin

bedste overbevisning derfra, idet fare for liv eller helbred ikke kan udelukkes. Men saasandt som vor samvittighet tilsiger os at handle saaledes i det enkelte tilfælde, og det paa den anden side maa indrømmes, at den samme profylaktiske forholdsregel er paakrævet i alle tilfælde, hæver spørgsmaalet sig til en sag af almindelig hygienisk betydning. Og eftersom vi mere og mere blir os bevidst, at profylakse og hygiene i sin almindelighed direkte hører ind under vort virke og ofte danner en af dettes taknemmeligste opgaver, har lægerne neppe længere ret til stiltiende at være tilskuer ved et saadant forhold. Jeg er fuldt opmærksom paa, at denne sag ikke bør eller kan betragtes ensidig fra lægens standpunkt, at specielt geistligheden her kan have et vegtigt indlæg at give; men dette bør ikke afholde os fra at give vor mening tilkjende. Men det er forøvrigt min tro, at heller ikke kirkens tjenere vilde have væsentligere indvendinger at gjøre mod den ordning, at barnedaaben i landskirkerne henlagdes f. eks. til halvaaret 1ste mai til 31te oktober. Jeg har ialfald aldrig set andet, end at presterne beredvilling har efterkommet opfordringer til at døbe børn i hjemmet, selv hvor der ikke har været tale om «nøddaab», men hvor der kun har været begrundet i frygt for risikoen ved at føre barnet til kirke. Nu er det jo vistnok indlysende, at der vilde stille sig praktiske vanskeligheder i veien for en mere almindelig benyttelse af presterne til denne handling i hjemmene; men man vilde utvilsomt kunne faa en fuldt betryggende ordning ved at lade den udføre ved kirkesangere og skolelærere, saaledes som man ogsaa nu pleier, naar der er fare for haanden. Den kirkelige indvielse af handlingen vilde da henlægges til sommermaanederne.

«Der skal ganske overordentlig vegtige grunde til for at opretholde en skik der er forbundet med saa stor fare som den nu gjængse reise til kirken med smaabørn om vinteren»

I ethvert fald forekommer det mig, at der skal ganske overordentlig vegtige grunde til for at opretholde en skik der er forbundet med saa stor fare som den nu gjængse reise til kirken med smaabørn om vinteren. Og naar der saa engang sker en ulykke, saa gaar denne ikke blot du over barnet, men nær sagt meget mere over forældrene, for hvem der under saadanne omstændigheder til sorgen kommer sjælenøden, samvittighedsnaget over selv at have forvoldt det sørgelige. Det er med fuld overbevisning, jeg i saadanne tilfælde har søgt at lette byrden ved at foreholde dem, at de kun har handlet efter sin overbevisning, efter sin og den almindelig gjældende oppfatning af, hvad der var deres pligt, men at skylden meget mere er hos presterne og lægerne, der opretholder, resp. ikke modarbeider en saa skjæbnesvanger opinion.

Publisert: 4. mai 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.19.0813

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 13. februar 2026.